

er muligt, at man kan faa en Forening for de paagældende Ejendomme. — Den væsentligste Betænkelse, jeg har ved en saadan Kreditforening, er, at det maatte kan bidrage til at fremkalde en usund Industri, naar en saadan Forening blev oprettet, saa det gaar, ligesom da Husmandskreditforeningen blev oprettet, at der af Spekulanter blev opført en Mængde Huse for straks efter at tage Laan i dem. Det blev ikke undgaet den Gang; der har været dem, der har givet sig til at opføre mange Huse uden at have Penge dertil, men som gjorde det paa forventet Laan i Kreditforeningen. Min væsentligste Betænkelse ved denne Kreditforening er altsaa, at den skulde bidrage til at fremkalde flere usunde Industrier, end vi allerede have, thi jeg er nu ikke af den Mening, at al den Industri, vi have, er sund, og jeg er ikke enig i de temmelig stærke Udtalelser, der ere komne frem her under Toldlovens Behandling, at at vi helst skulle se at faa næsten saa meget Industri som muligt, for at den overflødige Arbejdskraft paa Landet kunde drages ind til Byerne; jeg tror hellere, man skulde se at faa Strømmen den modsatte Vej, og jeg har heller ikke opgivet det Haab, at det skal kunne lykkes; jeg har ogsaa den Opfattelse, at det slet ikke er heldigt, at vi faa Landet overjaaet med industrielle Etablissementer og Fabrikker, og jeg tror ikke, at det er heldigt, at vi faa mange store Kapitalister og ved Siden af dem en Mængde Fabrikarbejdere, som, naar Tiderne ere gode, gøre Strife, og naar de ere flette, ere utilfredse, fordi de ikke kunne faa Jøden, hvad der jo kan være rimeligt nok. Jeg tror ikke, det er heldigt for vort Land, og jeg vil ogsaa sige, jeg ser næsten hellere, at vi faa Udløb paa anden Maade for Arbejdskraften, end ved at fremstaae saadanne Tilstande, efter hvilke vi faa dem omdannede til Fabrikarbejdere. Jeg tror næsten, det er den daarligste Tilværelse i Samfundet og den fletteste situerede Stilling Økonomist set at være Fabrikarbejder, saa jeg har slet ingen Øyst, hverken ved Toldloven eller her, til at gøre noget, der i mindste Maade kan hjælpe til, at Arbejdsklassen forøges paa en unaturlig Maade. Skulde det blive Følgen af Lovens, vil jeg meget betænke mig for den. Men jeg antager, at der kan træffes saadanne Sikkerhedsforanstaltninger, at det ikke sker Og skulde Følgen blive, hvilket ogsaa har været paa Bane andet Steds, at det blev os endnu mere umuligt at komme bort fra urimelige Bestyttelser, vilde jeg ogsaa betænke mig for den. Jeg ser imidlertid, at man dog har været noget opmærksom paa denne Side af Sagen ved Bestemmelserne i § 1 Lit. c., idet det her siges, at der ved vurderingen

skal tages Hensyn til, om de industrielle Ejendomme tilvirke toldbestyttede Varer. Jeg tror, man i den Henseende bør gaa endnu noget videre for at sikre sig imod, at det skulde blive umuligt senere ved Toldforandringer at komme bort fra ubetimelig Bestyttelse; thi det kan ikke nægtes, at naar de paagældende Pengemænd faa en Mængde Penge ind i Ejendommen, og Obligations-ejerne faa deres Penge satte fast i Ejendommene, saa vel som de, der have Ejendommen selv, saa vil det — det kan ikke undgaas — være en Anstødssten mod at rette altfor stærkt ved Toldloven. Jeg mener altsaa, at man i den Henseende maa træffe særlige Foranstaltninger, dersom man ikke skal faa Forræd af en saadan Forening. Det er jo, som sagt, til Dels allerede slet ved § 1 Lit. c. og kan vel fremdeles ske ved yderligere Rettelser. Den sidste ærede Taler nævnte, at han frygtede for, at de andre Kreditforeningers Obligationer skulde lide paa Markedet ved, at der kom et Papir, som af Natur og Væsen var grundforstelligt fra de almindelige Kreditforeningspapirer. Det vilde jeg ogsaa meget nødig være med til; men i den Henseende nærer jeg ingen Frygt; jeg antager dog, at de, der besatte sig med at købe Obligationer — der kan naturligvis ingen Regel være uden Undtagelser, men for dem kan man jo ikke i denne Henseende give Lov — ville være saa fintfølende, at de snart skulle vide at gøre Forstel paa industrielle Papirer og Papirer med et ganske anderledes Grundlag, som Papirer i Bygninger og faste Ejendomme. — I Henseende til Lit. b. kunde man maatte ogsaa gaa lidt videre, maatte tage endnu lidt længere Tid, inden man giver Laan. I det hele taget nægter jeg ikke, at der, oversfor de mange Betæneligheder, der ere fremkomne baade med Hensyn til Toldbestyttelsen og til andet, er taget forskellige Forholdsregler. Naar den sidste ærede Taler sagde, at den var i Natur og Væsen — det var ikke hans Ord, men det var Meningen — forstelligt fra de øvrige Kreditforeninger, saa vil jeg i saa Henseende sige, at det Lovforslag, der her ligger for, ogsaa er ganske forstelligt fra nogen af de andre Kreditforeninger. Der er ingen af dem, der efter min Mening var i Stand til at bære en saadan Amortisation, som den, her foreslaas. Efter Lit. g. skal jo Amortisationstiden trækkes ud til 60 Halvaar, men det er kun, naar særlig uanskelige Tilfælde ere til Stede, naar der ligefrem indtræffer Kalamiteter. Jeg vil i den Henseende gerne gaa lidt videre; jeg ser af Statutterne, at det egentlig er Meningen, at de skulle ud-